

A. B. ŠVALJEK, *Adam i Eva*

je proizašlo konstruiranje »irealnih ambijenata« (Kiša, 1967). Poslije toga radi pomične, živo obojene skulpture u drvu (*Bum-Bum*, 1968). Ludička sastavnica njegove umjetnosti posebno je naglašena na pomičnim crtežima (*City 10*, 1970) sastavljenim od dvaju slojeva: statičnoga i dinamičnoga, koji omogućuju stvaranje niza kombinacija. U to doba radi velike crtačke cikluse (*Kukci*, 1965; *Antimoda*, 1968/69; *Ruke*, 1970–78; *Erotika*, 1975). Poslije 1975. nalazi novi stvaralački poticaj u šarolikosti nar. umjetnosti, osobito seoskoga tkanja. Tako nastaje serija »folk crteža«, što ih plete od vrpca papira. Na mreži papirnate osnove kombinira pomične, obojene elemente koji u dinamičnome odnosu s pozadinom tvore cjelinu izvanredne likovnosti. Iz »folk ciklusa« rađaju se nove teme mnogobrojnih varijacija, izvedene u različitim materijalima (*Nevjesta iz Markuševca*, 1977–81; *Pozdrav iz Zagreba*, 1982; *Licitarско srce*, 1988). Na taj se način potvrđuju njegovi individualni impulsi, koji sve što autora okružuje lakoćom pretvaraju u umjetničko. U ciklusu *Aure* (1986–88) povezuje naslijeđe op-arta i novih tendencija s novim pristupom figuri u osjetljivim linearno-prostornim pomacima. Od 1988. radi ciklus crteža-kolaža i slikocrteža *Kaas* istančana kolorizma, primjenjujući vlastiti repertoar. — God. 1993. dizajnirao je hrv. novčanice kune (tehničku obradbu novca izveo je Vilko Žiljak).

Samostalno je izlagao na oko 150 izložaba u Hrvatskoj i inozemstvu. Realizirao nekoliko mapa grafike (*Antimoda*, 1971; *Ruke*, 1980; *Kuna*, 1994 — suautor). Bavi se grafičkim oblikovanjem, scenografijom i lik. projektiranjem interijera. Film *U potrazi za Šutejem* snimio je režiser N. Puhovski 1981.

LIT.: V. Horvat-Pintarić, Ikonika i optika Miroslava Šuteja, Umetnost (Beograd), 1965, 2. — I. Zidić, Slika, stil, stvar, Telegram, 30. XII. 1966. — Z. Košćević, Miroslav Šutej, Umetnost (Beograd), 1967, 19. — B. Gagro, Miroslav Šutej, ŽU, 1967, 3–4. — V. Horvat-Pintarić, Miroslav Šutej (katalog), Venecija 1968. — T. Maroević, Igrač s udjelom, u knjizi: Polje mogućeg, Split 1969. — J. Denegri, Mobilni crteži Miroslava Šuteja, ŽU, 1971, 15–16. — Z. Maković, »Otvoreno djelo« Miroslava Šuteja (katalog), Osijek 1972. — V. Horvat-Pintarić, Imagini transformabili di Miroslav Šutej (katalog), Bologna 1975. — Z. Maković, Šutej — crteži, Zagreb 1981. — D. Plazibat-Zima, Miroslav Šutej (katalog), Zagreb 1988. — T. Maroević, Šutej (katalog), Zagreb 1991. — V. Bužančić, Miroslav Šutej (katalog), Zagreb 1995. — Z. Maković, Miroslav Šutej — retrospektiva (katalog), Zagreb 1996. — Ž. Kć.

ŠVAB (Schwab), Timotej, rezbar (druga pol. XVIII. st.), podrijetlom Nijemac. Kao stolarski majstor stupio u franjevački red 1760. Izradio je oltar Sv. Antuna u Pečuhu (1763), bogato ukrašene rokoko klupe u župnoj crkvi Sv. Nikole u Čakovcu (1765; danas u čakovčekomu muzeju) i u

Virovitici golemi barokni gl. oltar samostanske crkve Sv. Roka (1767–69) te veliki intarzirani ormar u samostanskoj sakristiji.

LIT.: P. Cvekan, Virovitica i franjevci, Virovitica 1977, str. 86, 112. — Isti, Čakovec i franjevci, Čakovec 1978, str. 39. — V. Fo.

ŠVAGEL-LEŠIĆ, Rudolf, kipar (Županja, 29. IX. 1911 — Vodnjan, 30. XI. 1975). Studirao na Akademiji u Zagrebu (R. Jean Ivanović, R. Frangeš-Mihanović). Usavršavao se u Parizu gdje je dobio Grand prix na Svjetskoj kolonijalnoj izložbi 1931. U realističnome stilu, blisku verzizmu, radio plakete, portrete i ženske aktove. Autor gl. oltara u župnoj crkvi Sv. Mihovila u Tvrđi u Osijeku te monumentalna kipa *Raspeti Krist* na otoku Šolti. U Muzeju grada Vinkovaca čuva se njegovo poprsje J. Kozarca. Izradio veći broj nadgrobnih spomenika u Županji i Osijeku. — R.

ŠVAJČER, Oto, lik. kritičar (Osijek, 18. VI. 1907). Školovao se i radio u Osijeku, od 1969. živi u Zagrebu. Istražuje lik. baštinu Osijeka i Slavonije, poglavito slikarstvo (XVIII–XX. st.) i prati suvremena lik. zbivanja. Vrednovao je mnogobrojna djela domaćih i stranih majstora iz fundusa Galerije likovnih umjetnosti u Osijeku. Objavljivao je lik. kritike i studije u novinama (»Hrvatski list«, 1927; »Glas Slavonije«, 1950–69.) i časopisima (»Ars 37«, »Savremenik«, »Hrvatska revija«, »Glasnik slavonskih muzeja«, »Anali JAZU«, Osijek) te predgovore u katalozima (I. Jakić, 1967; K. Tomljenović, 1970; A. F. Mesaroš, 1974; P. Gol, 1978; K. Kern, 1985; B. Kovačević, 1986) i monografije.

BIBL.: Oltarske slike u tvrđavskim crkvama, Zbornik Arheološkog kluba »Mursa«, 1936; Grafika i ulja Vilima Svečnjaka, Zagreb 1940; Slavonski slikari Pfalz i Giffinger, Osječki zbornik, 1944; Misli o portretnom slikarstvu, Revija, 1962, 5; Tri decenije našeg slikarstva (katalog), Osijek 1964; Pejzaž u jugoslavenskom slikarstvu između dva rata (katalog), Vinkovci 1969; Likovni život Osijeka 1920–1930, Osječki zbornik, 1971; Portreti Ephraima Hochhasera u Galeriji likovnih umjetnosti u Osijeku, Vijesti MK, 1972, 1; Dileme oko vukovarskih pejzaža, Peristil, 1973/74, 16–17; Likovna kronika Osijeka 1930–1940, Osječki zbornik, 1973–75; Petar Smajić (s P. Blažekom), Osijek 1976; Pregled likovne umjetnosti u Osijeku u 19. stoljeću, Osječki zbornik, 1977; Portretno slikarstvo u Osijeku u 19. stoljeću, Peristil, 1979, 22; Čosić (s J. Škuncom), Zagreb 1980; Hötzendorf, Zagreb 1982; Adolf Waldinger (1843–1904), Osijek, Zagreb 1982; Ivan Rein i likovne prilike u Osijeku, ŽU, 1983, 35; Kritike i eseji iz likovne umjetnosti, Osijek 1985; Dragan Melkus, Osijek 1986; Nikola Trick, Osijek 1987; Guido Jany kao slikar, u monografiji: Galerija likovnih umjetnosti Osijek, Osijek 1987; Slikar Ivan Heil, ibid.; Domaći i strani slikari XVIII. i XIX. stoljeća u Galeriji likovnih umjetnosti Osijek, Osijek 1987/88; Osječko slikarstvo XIX. stoljeća (katalog), Zagreb 1988; Slikarstvo Dragana Melkusa, Radovi IPU, 1988/89, 12–13; Franjo Pfalz (s Brankom Balen), Osijek 1989; Likovna kronika Osijeka 1850–1969, Osijek 1991; Osječko slikarstvo između dva rata (1918–1940), Radovi IPU, 1992, 16.

LIT.: Bibliografija, u knjizi: O. Švajcer, Kritike i eseji iz likovne umjetnosti, Osijek 1984. — V. Fo.

ŠVALJEK, Antun Boris, slikar (Zagreb, 10. VI. 1951). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1974 (Š. Perić). Bio suradnik Majstorske radionice K. Hegedušića i Lj. Ivančića 1974–77. U početku je blizak grotesknoj figuraciji na tragu pop-arta, pri čemu se služi likovnim obrascima urbane kulture (*Milde Sorte*, 1973; *Trening*, 1974). U crtežima snažne plastičnosti, jasnih linija i bogate kromatike dolazi do izražaja njegova poetska imaginacija, slobodni tokovi svijesti i ironično izobličavanje likova i krajolika (*Moj prvi američki crtež*, 1979; *Dalmatinski san*, 1981; *Pučka predstava*, 1983). Izborom motiva simbolizira različite ideje, od panteističkoga osjećanja Prirode do sakralnih motiva i asocijacija na zavičajnu tradiciju (*Drvo za zaljubljen*, 1983; *Pod nebeskim svodom*, 1986; *Adam i Eva*, 1990; *Iz davnine*, 1994). Po karakterističnom prožimanju suprotnih koncepata pripada transavangardi 80-ih i 90-ih godina, dok se u izrazu ponegdje približava hrv. pučkim majstorima u rasponu od baroka do naivne umjetnosti (*Moji najdraži oblici i slikovita zgoda u kojoj Sv. Juraj i zmaj u zavadi stoje*, 1985; *Raspelo*, 1990; *Zagorec na moru*, 1994). Poslije 1985. radi objekte i skulpture u glaziranoj i obojenoj terakoti, pune humora i ludičkih dosjetaka (*Kasarna na kraju grada*, 1988; *Radobojska kapelica*, 1990). Objavio je mapu grafika *Varaždin* (1988). — Samostalno je izlagao u Zagrebu, Beogradu, Varaždinu, Čakovcu, Karlovcu, Zadru, Velikoj Gorici, Kruševcu, Šibeniku, Los Angelesu, Slavonskome Brodu, Münchenu, Poreču, Rovinju i Labinu. Bavi se grafičkim oblikovanjem i ilustracijom. Kao scenograf surađivao sa zagrebačkim Dramskim kazalištem Gavellom i grupom »Histrion«.

LIT.: *J. Depolo*, Figurativne tendencije u mladoj hrvatskoj umjetnosti (katalog), Zagreb 1978. — *I. Šimat Banov*, Boris Švaljek, ŽU, 1980, 29–30. — *V. Maleković*, Antun Boris Švaljek — slike, crteži, skulpture (katalog), Zagreb 1986. — *F. Vukić*, Antun Boris Švaljek, ŽU, 1988, 43–44. — *V. Maleković*, Antun Boris Švaljek (katalog), Varaždin 1988. — *V. Srhoj*, Antun Boris Švaljek (katalog), Zagreb 1990. — *M. Bešlić*, Antun Boris Švaljek (katalog), Zagreb 1994. Ž. Sa. i R.

ŠVERTASEK, Bojana, keramičarka (Zagreb, 28. V. 1952). Završila keramički odjel na Školi primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1972. Diplomirala slikarstvo na Akademiji 1977 (N. Reiser), završila grafičku specijalku 1979 (F. Baće). Školovala se u Specijalnome ateljeu za staklo S. Lebenskoga u Pragu. Radi keramičke skulpture minimalističkih oblika, rustičnih površina i organskih asocijacija (*Raspukli plod*, 1977; *Procijep*, 1984; *Kap po kap*, 1988; *Zagorski bregi*, 1989; *Škrapa 4*, 1994). — Samostalno je izlagala u Zagrebu, Bedekovčini i Splitu.

LIT.: *S. Staničić*, Suvremena hrvatska keramika (katalog), Zagreb 1984. — *G. Quien*, Bojana Švertasek (katalog), Split 1987. — *M. Viculin*, Bojana Švertasek (katalog), Zagreb 1989. — *Ista*, Bojana Švertasek (katalog), Split 1987. — *A. Maračić*, Bojana Švertasek — skulpture (katalog), Zagreb 1994. Ž. Sa. i R.

B. ŠVERTASEK, *Tanga*

ŠVERTASEK, Ivan, slikar i keramičar (Đurđenovac, 6. VII. 1922). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1946, specijalni tečaj slikarstva završio 1947 (Lj. Babić). Izlaže od 1948. Bio je scenograf i kostimograf u Kazalištu lutaka (1947–49) te profesor na Školi primijenjene umjetnosti u Zagrebu (1951–85). Član grupe »Mart« (od 1957) i jedan od osnivača Kolonije umjetničke keramike »Hinko Juhn« u Našicama (1978). U slikarstvu svoje tipične i stilizirane motive posvećuje doživljaju zavičaja (ljudski likovi, konji, mrtva priroda). U tragu figuracije, jasan u ideji, neposrednim crtežom likove i predmete transponira do simbola (*Parada*, 1956; *Sakupljačica uspomena*, 1973; *Dunje na sanduku*, 1978; *Sjećanje*, 1980; *Nježna*, 1989; *Agresija I i II*, 1992). Poč. 50-ih godina bavi se keramikom naglašenih slikarskih svojstava. Potom sjedinjuje sliku i reljef, a poslije 1970. radi glazirane keramičke figure (ciklus *Mandleki*). U rijetko primjenjivanoj staroj japanskoj tehnici raku spaja maštovitost i duhovitost (*General*, 1980; *Don Kihot*, 1990). U novije vrijeme radi ciklus *Mrtve prirode*, u tehnici kamenjače, finih proporcija i poetična izraza (*Mrtva priroda*, 1989). — Samostalno izlagao u Zagrebu (1952, 1969, 1973, 1976, 1981, 1985, 1993), Beogradu (1957), Našicama (1978, 1988) i Malinskoj (1990).

LIT.: *J. Baldani*, Ivan Švertasek, ČIP, 1973, 249. — *M. Baričević*, Ivan Švertasek, Zagreb 1981. — *S. Staničić*, Suvremena hrvatska keramika (katalog), Zagreb 1984. — *M. Baričević*, Povijest moderne keramike u Hrvatskoj, Zagreb 1986. — *Ista*, Ivan Švertasek (katalog), Zagreb 1990. — *D. Žabčić*, Ivan Švertasek (katalog), Zagreb 1993. Ma. B.

ŠVOISER (Schwoiser), Ludvig, fotograf (druga pol. XIX. st.). U Zagrebu vodi jedan od prvih fotografskih ateljea, gdje oko 1864. snima portrete na malom dizderijevskom formatu posjetnice. U albumu *Uspomena na Zagreb* (1864) dao je prvi zaokruženi fotografski prikaz Zagreba (Kamenita vrata, pročelje prvostolne crkve, kolodvor, Maksimir i dr.). Nagrađen je na Gospodarskoj izložbi u Zagrebu 1864.

LIT.: *Gj. Szabo*, Altzagreber Meisterphotographen, Morgenblatt, 1932, 325, str. 9. — *N. Grčević*, Fotografija devetnaestog stoljeća u Hrvatskoj, Zagreb 1981. — Fotografija u Hrvatskoj 1848–1951 (katalog), Zagreb 1994. N. Gč.

ŠVRLJUGA, Sanja, kiparica (Zagreb, 4. I. 1959). Završila Pedagoški fakultet u Rijeci. God. 1988. usavršavala se na École supérieure des beaux-arts u Parizu. Radi slobodne maštovite asocijativne konstrukcije u koje ugrađuje odbačene predmete ili mozaik (*Tri ključa jedne tajne*, 1990; *Konformizam*, 1991); ciklus *Sedam oblaka jedne sreće*, 1994. — Samostalno izlagala u Labinu, Rijeci, Poreču, Puli, Buzetu i Zagrebu.

LIT.: *B. Valušek*, Sanja Švrljuga-Milić i Zdravko Milić (katalog), Motovun 1991. — *Z. Maković*, Sedam oblaka jedne sreće — Švrljuga (katalog), Zagreb 1994. K. Ma.

I. ŠVERTASEK, *Mandleki*

